

Türk Parası Kıymeti Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılasına Dair Kararın Deniz Ticareti ve Deniz Sigortaları Sözleşmelerine Muhtemel Etkileri

13/9/2018 tarih 30534 Sayılı Resmî Gazete’de Türk Parası Kıymeti Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılasına Dair Karar yayımlanmıştır. Karar uyarınca, 7/8/1989 tarihli ve 32 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar’ın 4 üncü maddesine (g) bendi olarak şu hüküm eklenmiştir:

“g) Türkiye’de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında, kendi aralarındaki menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dâhil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılamaz.”

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar’a eklenen Geçici 8’inci madde ile de “Bu Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içinde, söz konusu bentte belirtilen ve daha önce akdedilmiş yürürlükteki sözleşmelerdeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bulunan bedeller, Bakanlıkça belirlenen haller dışında; Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenir.” Görüldüğü üzere Karar hem yürürlükteki hem de Karar’ın yayımı tarihinden sonra kurulan sözleşmeleri ilgilendirmektedir.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 17/9/2018 tarihinde yayımlanan kamuoyu duyurusunda da *“istisna tutulacak hallerin kapsamı belirlenirken, döviz cinsinden girdi maliyetler veya yükümlülükler değerlendirmeye alınacak hususların başında gelmektedir. Örneğin, 32 sayılı Karar’ın döviz kredilerinin kullanımını düzenleyen 17 ve 17/A maddeleri uyarınca herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmaksızın döviz kredisi kullanabilen ve dolayısıyla döviz cinsinden yükümlülük altına giren Türkiye’de yerleşik kişilerin yaptığı sözleşmeler, bu kapsamda dikkate alınacaktır. Bu itibarla, söz konusu düzenlemeye ilişkin kapsam, ekonomik faaliyeti sıkıntıya sokmayacak şekilde, ilgili kamu kurumlarımızın ve diğer paydaşların görüşleri de dikkate alınarak en kısa süre içerisinde belirlenecek ve Bakanlığımız tarafından duyurulacaktır.”* açıklamasına yer verilmiştir.

Karar’ın deniz ticareti ve deniz sigortalarına ilişkin sözleşmeleri hangi şekilde etkileyeceği hususunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Karar’da belirtilen Bakanlıkça

belirlenecek istisna listesine ilişkin henüz herhangi bir düzenleme yayımlanmamıştır. Yayımlanacağı belirtilen bu mevzuatın beklenmesi daha sağlıklı bir yorum yapılması bakımından yerinde olmakla birlikte, Karar'ın kapsamına girebilecek deniz ticareti ve deniz sigortası ilişkileri bakımından bazı örnekler üzerinden yorum yapılmaya çalışılacaktır:

Kararın kapsamına giren sözleşmeler Türkiye'de yerleşik kişiler arasındaki sözleşmelerdir. Türkiye'de yerleşik Türk gerçek kişileri, tüzel kişileri yahut Türkiye'de yerleşik Türk vatandaşı olmayan kişiler arasındaki işlemlerde Karar'ın uygulama alanı bulacağını söylemek mümkündür.

Kararın kapsamına “taşıt...dâhil her türlü menkul” “alım satımı” “kiralaması” “finansal kiralaması” ile “iş”, “hizmet” ve “eser” sözleşmeleri girmektedir. Gemi hukuken taşınır eşyadır. Dolayısıyla, Türkiye'de yerleşik kişiler arasında kurulan gemi satış sözleşmeleri ile gemi kira sözleşmelerinin Karar'ın kapsamına girdiğini söylemek mümkündür. Türk Finansal Kiralama şirketinin Türkiye'de yerleşik kişi ile kuracağı gemi finansal kiralama sözleşmesinin de Karar'ın açık ifadesi kapsamında kapsama dâhil olduğunu söylemek mümkündür. Ne var ki, söz konusu gemilerin genellikle yurtdışından edinildiği göz önünde tutulduğunda gemilerin finansal kirasına ilişkin sözleşmelerin istisna listesine dâhil olmasının uygun olacağı söylenebilecektir. Zira, 17/9/2018 tarihli Bakanlık duyurusu kapsamında gemilerin finansal kirasının istisna tutulacak hâller arasında yer alması beklenmektedir.

İş sözleşmeleri de Karar'ın kapsamına dâhildir. Gemi adamlarının deniz iş sözleşmelerinde maaşları özellikle uluslararası sefer yapan gemilerde yabancı para üzerinden belirlenmektedir. Donatanın Türkiye'de yerleşik olduğu bir kurguda Türkiye'de yerleşik gemi adamı ile kurulacak deniz iş sözleşmesinin de Karar'ın uygulama alanı içine dâhil olacağı söylenebilecektir.

Yukarıda yer verilen örnekler Karar'ın sözü bakımından ilk bakışta akla gelen örneklerdir. Karar'da “hizmet” ve “eser” sözleşmesi ibaresinin kullanılmış olması diğer başka örneklerin de Karar'ın kapsamına dâhil olup olmayacağını yorumlanması bakımından önem taşımaktadır:

- Tersane ile Türkiye'de yerleşik kişiler arasında kurulan gemi inşa sözleşmesi ile gemi onarım sözleşmesi,
- Marina ile kurulan yat bağlama sözleşmesi,

- Türkiye’de yerleşik kişinin gemisine verilen kurtarma faaliyeti,
- Türkiye’de yerleşik taşıma işleri komisyoncusu ile Türkiye’de yerleşik taşıtan arasında kurulan navlun sözleşmesi,
- Kırkambar sözleşmelerinde yer verilen konteyner demoraj bedelleri,
- Yolculuk charteri sözleşmesinde kararlaştırılan sürastarya parası,
- Römorkaj sözleşmesi,

ve özellikle kabotaj taşıması sürecinde oluşan acente sözleşmesinden doğan istemlerin Karar’ın kapsamı içine dâhil olup olmadığı açık değildir. Yukarıda listede yer verilen sözleşmelerden özellikle gemi inşa sözleşmesinin 17/9/2018 tarihli Bakanlık duyurusu kapsamında istisna tutulacak hâller arasında yer alması beklenmektedir.

Deniz sigortalarının Karar’ın kapsamına dâhil olduğu sonucuna varıldığı takdirde sigorta sözleşmesini ispat eden poliçelerde hem sigorta bedelinin hem de primin Türk Lirası üzerinden kararlaştırılması gerektiği söylenebilecektir. Bazı sigorta sözleşmelerinin mevzuat uyarınca yabancı para üzerinden kurulması zorunludur. Örneğin, Türk Ticaret Kanunu m. 1259 uyarınca deniz yoluyla yolcu taşıma sözleşmelerinde sorumluluk sigortası kurulması zorunludur ve sigorta bedelinin alt sınırı TTK uyarınca 250.000 Özel Çekme Hakkı olarak belirlenmiştir. Sigorta sözleşmelerinin Karar’ın kapsamına dâhil olduğu kabul edildiği takdirde, mevzuat uyarınca yabancı para üzerinden kurulması zorunlu olan sigorta sözleşmelerinin her hâlükârda istisna listesine dâhil edilmesi yerinde olacaktır.

Saygılarımızla

İstanbul Bilgi Üniversitesi Deniz Hukuku Araştırma Merkezi